

által felállított igazságok uralmának lehető legszélesebb kiterjesztésére tör, de ugyanakkor alkalmazásukra is gondol. Csak olyan tudományról tud, amely valamennyire alkalmazásra is lel: nincs modernebb vonás, mint a pusztán szemlélődésnek a visszautasítása. Az antik gondolat nem tulajdonított fontosságot a tudományok alkalmazásának, a technikát, a gépeket legfeljebb szórakoztatóknak látta. De Descartes szüntelenül egy magát alkalmazó szellem eredményeiről álmodozik, például az emberi élet meghosszabbításáról. A modern gondolat nagy törekvését fejezi ki, mikor azt mondja, hogy az ő módszere végülis az embereket „a természet uraivá és birtokosaivá” teszi. Descartesnak ez az álma a történelem egyik nagy szava. Azzal a pillanattal, hogy az ember hódítónak tekinti magát, hadiállapotban a természettel, megnyílnak a modern idők. Ezek már nem a bölcs kertész vonásai, aminek oly gyakran tüntették fel Descartesot.

Gondolatának ma már igen sok eleme halott. Mikor Descartes a fel fogás jellegzetességeit meghatározza, oly kifejezéseket használ, amelyekben ott az idealizmus csirája. A híres „gondolkodom, tehát vagyok”, alávetve a létezés bizonyítékát a tudat elsőbbségének, a postcartesiusi idealizmusoknak veti meg az alapját. Senki jobban nem mutatta meg, mint Marx a Szent Csa'ádban a cartesiusi gondolat kétarcúságát, amelyből egyszerre idealizmus és racionalizmus is ered, amelyek a XVIII. század materializmusába torcolnak.

Descartes jól látja a hatásokat, amiket a gondolat az anyagi világra gyakorolhat, de nem látja ugyanennek a gondolatnak az anyagi eredőjét. A „gyakorlat”, amiről Marx beszél, csak mint következmény áll előtte. Talán mert idegenül áll az emberek kollektív tevékenységének eszméjével szemben. A cartesiusi gondolat még magános ember gondolata...

A polgári gondolatban a cartesiusi lendület kihunyt. A polgári gondolat eljutott a tagadások korához. A mai valóban haladó gondolat átveszi ennek a lendületnek az örökségét. (Paul Nizan)

A PALESZTINAI HISZTADRUTH. A világgazdaság, ellenére az emelkedő konjunkturának, a nagy munkanélküliséget nem győzte le: a gazdasági rendszer új elrendezést kíván. Minket ebből a nemzetközi szempontból érdekel Palesztina is, mint a nagy munkaalkalmak országa, bár nem kevésbé megérdemli figyelmünket a zsidók szociális átalakulása dolgozókká.

A munka szervezésének szocialisztikus akaratcentruma Palesztinában a Hisztadruth, a zsidó munkások szakszervezete. A Hisztadruth 1923 óta tagja a Szakszervezeti Internacionálénak. A Hisztadruth vállalt feladataiban és tagjai összetételében lényegesen meghaladja az európai szakszervezetek kereteit. A munkások mellett megszervezte a tömegtelepek farmereit is s a dolgozó zsidó nép gazdasági, szociális, politikai és nemzeti érdekeit képviseli. A Hisztadruth vezeti a palesztinai munkások szociális harcát s egyidejűleg iránytszabó tényezője a Yishubnak, a zsidó nemzeti közösségnek. A törekvés, mely szintézist keres a munkások szociális harci szervezete s a nemzeti önrendelkezés között, tekintettel valamennyi európai szocialisztikus szervezet nemzeti magatartására, manapság egyáltalán nem újdonság. A nemzeti szervezett regresszió változatai ugyanolyan mértékben fenyegetik Palesztina dolgozó népét, mint Európa demokratikus népeit.

A munkaviszonyok szociális alakítása csak egyik része annak a tevékenységnek, amit a zsidó szakszervezeti szövetség kifejt. Mindenek-

előtt együtt halad a cionista végrehajtóbizottsággal a kolonizációs munka megszervezésében. Tevékenysége két irányban is érinti a magánvállalkozást: egyrészt a munkavállalók, a bér munkások érdekeit képviseli; másrészt a Hisztadruth saját kollektív üzemeket szervez és vezet.

A Hisztadruth átfogó szociális gazdasági és kulturpolitikai tevékenységéből következik, hogy olykor a munkásság összpolitiki képviselőjét is jelenti. Mint központi munkásszervezet pl. a községi választások alkalmával s a községi politikában közvetlenül előtérben áll, míg Palesztina politikai munkáspártja a cionista kongresszusok delegációit és a palesztinai nemzetgyűlést állítja ki.

A palesztinai zavargások és a mandatárius hatalom elégtelen aktivitása a szervezett munkásokat önvédelmiük megorganizálására kényszerítette. Ennek az önvédelemnek az őrei és soffőrjei a nép elővédjéből rekrutálódtak. Az az odaadás, amivel a zsidó soffőrök a zavargások folyamán munkájukat folytatták, ellenére a veszélyeknek és akadályoknak, megérdemli a kiemelését. Az áldozatok száma nagyon jelentékeny s jó részük nekik köszönhető, hogy az összlakosság azokban az időkben hivatásának élhetett.

A Hisztadruth szervezési munkájának központjában a kolonizáció áll. Ebben a vonatkozásban ne az inkább filantropikus megmondolásokról létesített telepek kezdeteire gondoljunk, ne is a tisztán magángazdasági felépítésű kolóniákra, mint amilyen pl. Petach Tikva, hanem arra a kollektív építésre, amely a saját munka elvén nyugszik és a bér munkát kizárja. A Hisztadruth keretében két önként választott közösségi forma szerepel: a szövetkezeti kötöttségű, egyéni alapokkal rendelkező munkástelepek (Moschawim); és a Kommunák (Kvucoth). Ez utóbbi kollektivistikus telepek még egyáltalán nem jelentenek szocializálást; viszont olyan szocialisztikus nevelést folytatnak, amit kevés ország munkásmozgalma mul felül. A kvucák, (amelyek közül különösen fejlettek *Ejn-Charod, Daganiah, Kinereth, Tel-Chaj*) ültetvény- és mezőgazdálkodást, állat- és baromfi-tenyésztést űznek, megvannak a saját (asztalos, lakatos, cipész és szabó) műhelyeik, sőt néhol az ipari telepek kezdetei. Ahol a telep jövedelme a kommuna életfenntartására még nem elegendő vagy az építés pénzügyi okokból késik, a kvucák tagjaikat külső munkára (naramcsültetés, kikötő-, kőbánya-, épület-munkára) küldik. A jövedelem a közös pénztárba folyik, az egyes tag sohasem kap bért.

A kommunák nagysága nem egységes. Ma valamely nagy kvuca magába foglalhat 6-800, egyes esetben 1000 telepest is s további növekedésének semmi sem áll az útjában. Emekben, ahol különösen fellendült a szocialisztikus telepedés a kommunáknak olyan típusai is előfordulnak, amelyek inkább önmagukba zárt, korlátozott létszámú életközösségeket képviselnek. A Hasorea-Joknam kibuc körülbelül 120 tagból áll. Életvitelük a telep életkora, nagysága és teljesítőképesége szerint különböző; az építésbeli áldozatkészség viszont oly egyetemes és határtalan, hogy a várható életstandard az egyik vagy a másik kvuca közti választás alkalmával semmiféle szerepet sem játszik.

Minden munkástelepen az intenzív mezőgazdasági termelés módszerei érvényesülnek; traktorokat, kombinált arató- és cséplőgépeket használnak; a termelés további feljavítása céljából kísérleti állomások és mintafarmok állnak rendelkezésre.

A kvucák tagjai közt pompás emberek találhatók. A telepesek jó része még sátrakban és kunyhóban lakik, s csak lassan épül valamennyi számára kő- és betonház. A telepeseknek, akik közül a bevándorlás előtt igen sokan akadémiai tanulmányokat folytattak vagy fejeztek be, csak

egyetlen egy az élettartalmuk: munkások akarnak lenni. A nappal folytatótt kemény kézimunka azonban nem akadályozza őket abban, hogy szabad idejükben vagy ünnepnap ne a legélénkebb szellemi munkának szenteljék magukat.

Nincs gazdag kibuc, hanem annál több szegény. Egyről azonban mindenütt gondoskodnak: a gyermekgondozás érdekében valamennyi munkástelepen minden, emberileg lehetőleg megtesznek. A külön gyermekházak, ami a lakást, táplálást, higiénit és nevelést illeti, csak azokkal a mintaszerű intézményekkel hasonlíthatók össze, amelyek Oroszországban s az egykori szocialista közigazgatású Bécs városában található.

A kvucák jelenleg még három szervezetbe tömörülnek; ezt részben keletkezésük története, részben a politika magyarázza. Minden kvuca-tag tartozik szakszervezetileg organizáltnak lenni (Hisztadruth), viszont nem tartozik mindegyik tagja lenni a politikai munkás pártnak.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a Palesztinán kívüli országokban a zsidó kézművesek száma korlátolt s a zsidó ipar- és földmunkások száma csak elenyésző része a munkásságnak, úgy a Palesztinában folyó át-
rétegeződés a legteljesebb elismerést érdemli. Palesztina kb. 100 ezer munkásának legnagyobb része ma a mezőgazdálkodásban, bányaiparban, gépiparban, kőbányászatban, utépítésben, villamosáramfejlesztésben és a vasutnál dolgozik, vagyis olyan területeken, amely az európai zsidók előtt többé-kevésbé ismeretlen volt. (S. Aufhäuser)

GAZDASÁGI KÉRDÉSEK

A CSEHSZLOVAKIAI KONJUNKTURA

Hosszas késéssel és cikkcakos visszaesésekkel, a jelen esztendő Csehszlovákiában is meghozta a gazdasági élet konjunkturára emlékeztető fellendülését. Az ipari termelés erősen megközelítette, sőt a nehézipari szektorban túl is haladta a legutolsó konjunktúra év színvonalát. Az ezer kartell által igazgatott nemzetgazdaság nagy iparvállalatainak növekedő profitjától elragadtatott sajtó ujong. A hosszas és mélyenszántó válság, valamint az éveken át elhúzódó depresszió lidércnyomása alól felszabadulva, tavaszi álmodozásnak engedi át magát. A helyel-közzel meredek emelkedést mutató statisztikai adatok mellett szívesen hagyta figyelmen kívül a számos bajós tünetet, amelyek ezt a konjunkturát részlegesnek bélyegzik és annak egészen sajátos jellegét köcsönöznek. Már pedig nem véletlenszerű és így elhanyagolható jelenségekről van szó, hanem a gazdasági fellendülés kibontakozásának szerkezeti ellentmondásairól, amik előtt az elfogulatlan vizsgálódás semmiesetre sem hunyhat szemet.

Ebben a vonatkozásban mindenekelőtt az ipari termelés viszonylag gyors emelkedésének s a munkanélküliség egyidejű lassú csökkenésének diszsonanciájára kell rámutatnunk. Az 1929. év színvonalát 100-nak véve 1937 februárjában 92.1-re, márciusban pedig 93.2-re emelkedett az ipari össztermelés mutatószáma. Áprilisban meg májusban tovább tartott a növekedés, de ennek pontos arányáról összegező kimutatás pillanatnyilag nem áll rendelkezésre. Az egyes iparágak fellendülése nem mutat egységes képet. Míg az üveg-, fa-, élelmezési- és más szakmák még mindig válságtünetekkel birkóznak; a vas-, acél-, szén-, koks- meg